

การจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับ
การจัดทำสัญญาค้ำประกัน และสัญญาจำนอง
เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพังงา

กระบวนการจัดทำสัญญากู้ยืมเงิน และสัญญาค้ำประกัน

๑. องค์ประกอบการจัดทำสัญญากู้ยืมเงิน และสัญญาค้ำประกัน

สาระสำคัญที่จะต้องมีในสัญญาในเบื้องต้น มีดังนี้

๑) ชื่อของสัญญา เช่น สัญญากู้ยืมเงิน สัญญาจำนอง สัญญาค้ำประกัน สัญญาเช่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ สัญญาซื้อขายห้องชุด สัญญาซื้อขายโทรทัศน์แบบผ่อนชำระเป็นต้น

๒) สถานที่ทำสัญญา เป็นสาระสำคัญที่ควรมีในสัญญาเพื่อใช้อ้างถึงสถานที่ทำสัญญาและเป็นภูมิำเนาในการฟ้องร้องคดีได้ เช่น ทำที่ บริษัท ก จำกัด เลขที่ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลแพ่ง เป็นต้น

๓) วันที่ทำสัญญา ต้องชัดเจนและต้องเป็นวันที่มีการลงนามกันจริง ๆ

๔) ชื่อ-นามสกุล อายุ และที่อยู่ของคู่สัญญาควรจะถูกต้องตามสำเนาบัตรประชาชน/ทะเบียนสำหรับบุคคลธรรมดา และตรงตามหนังสือรับรองสำหรับนิติบุคคล เพื่อประโยชน์ในการติดตามบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาและฟ้องร้องคดี (ถ้ามี) การระบุว่ามีใครอยู่ฝ่ายใดก็ควรระบุไว้ด้วยเพื่อให้ชัดเจนและรัดกุม เช่น นาย ก อายุ ๔๕ ปี ซึ่งเรียกว่า “ผู้ให้กู้” ฝ่ายหนึ่ง กับ “ผู้กู้” อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ จะต้องมีสำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาหนังสือรับรองพร้อมสำเนาบัตรกรรมการที่ลงนามแนบท้ายสัญญาด้วยจะรัดกุมยิ่งขึ้น

๕) การที่กำหนดอายุผู้ทำสัญญาไว้ด้วยเพื่อจะพิจารณาถึงความสามารถของคู่สัญญาในการทำสัญญา เพราะหากเป็นผู้เยาว์จะต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรม คือ บิดา มารดาของผู้เยาว์ให้ความยินยอมก่อน เป็นต้น

๖) วัตถุประสงค์ของสัญญาว่า ต้องการทำอะไร ควรระบุให้ชัดเจน เช่น ความว่า “คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์ที่จะทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างฉบับนี้ขึ้นมาสาระสำคัญดังต่อไปนี้” เป็นต้น

๗) ความผูกพันในสัญญา เช่น

๗.๑) ผู้ให้กู้ตกลงให้กู้และผู้กู้ตกลงกู้ยืมเงินเป็นจำนวนเงินบาท

๗.๒) ผู้ให้เช่าตกลงให้เช่าและผู้เช่าตกลงเช่าที่ดินโฉนดเลขที่

๗.๓) ผู้จะขายตกลงขายและผู้จะซื้อตกลงซื้อรถยนต์ยี่ห้อ เป็นต้น

๘) สาระสำคัญที่เป็นข้อผูกพันระหว่างคู่สัญญา เช่น

- จำนวนเงินกู้ที่รับมาแล้ว, อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

- สภาพพื้นที่เช่าที่ทำการส่งมอบ

- รูปลักษณะของสินค้าที่นำส่งให้แก่ผู้จะซื้อ

- กำหนดระยะเวลาต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาชำระหนี้ ระยะเวลาเช่า เป็นต้น

๙) กรณีของการผิดสัญญา ควรระบุให้ชัดเจนว่า จะบังคับกันอย่างไร เช่น หากผิดนัดให้คิดค่าเสียหาย หรือ เบี้ยปรับ หรือก่อนบอกเลิกสัญญาจะต้องทำอย่างไรบ้าง, การริบเงินประกันหรือเงินที่มัดจำใด เป็นต้น ก็ควรระบุให้ชัดเจนเพื่อมิให้โต้แย้งกันในภายหลัง

๑๐) หากจะต้องจดทะเบียนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าภาษี ค่าอากร เป็นต้น ฝ่ายใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ หรือให้รับผิดชอบร่วมกันอย่างไร

๑๑) การลงลายมือชื่อของคู่สัญญา ควรลงลายมือชื่อต่อหน้ากันเป็นดีที่สุด เว้นแต่ในระบบธุรกิจ กรรมการผู้มีอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจ อาจลงลายมือชื่อหลังจากคู่สัญญาลงลายมือชื่อไปแล้วก็มี เช่น การทำสัญญาเช่าพื้นที่กับศูนย์การค้า จะมีการนำเอกสารไปให้ผู้มีอำนาจลงนามในภายหลังก็ถือว่าใช้ได้เช่นเดียวกัน เป็นต้น หากเป็นกรณีพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือจะต้องมีพยานรับรอง ๒ คน จึงจะบังคับได้

๑๒) จัดให้มีพยานที่รู้เห็นการทำสัญญาลงลายมือชื่อในสัญญา แม้กฎหมายจะไม่บังคับให้ต้องมีพยานก็ต้องมีพยานไว้ เพราะหากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะสามารถอ้างพยาน เพื่อเบิกความยืนยันการทำสัญญาได้ซึ่งการลงนามของพยานนั้น จะลงนามตอนทำสัญญาหรือหลังจากนั้นก็เพียงพอแต่จะต้องทราบว่ามีการทำสัญญาอะไรกัน ทั้งนี้ ในสัญญาบางประเภทเพื่อความรัดกุมและขจัดการโต้แย้งว่า พยานไม่ได้อยู่ในขณะทำสัญญาที่อาจจะเป็นปัญหาในการต่อสู้คดีได้ เช่น สัญญาเงินกู้ไม่ได้อยู่ในการทำสัญญาและส่งมอบเงิน อาจจะทำให้หน้าหน้าของพยานน้อยลงและเป็นพิรุธได้ ดังนี้ สัญญากู้เงิน พยานควรเห็นการส่งและรับเงิน พร้อมทั้งลงนามเป็นพยานในขณะนั้น เป็นต้น

๑๓) นิติกรรมสัญญาบางอย่างเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด เช่น ซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ คือที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อสำนักงานที่ดินฯ ด้วยจึงจะผูกพันและบังคับได้ตามกฎหมาย เป็นต้น

๑๔) นิติกรรมสัญญาบางอย่าง จะต้องให้ได้รับความยินยอมจากคู่สมรสด้วย โดยเฉพาะการทำสัญญาเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เช่น ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ ขายฝาก เช่าซื้อ จำนอง ก่อให้เกิดการจำยอม สิทธิเก็บกิน หรือนำเงินสินสมรสไปให้กู้ เป็นต้น มิฉะนั้น คู่สมรสอาจฟ้องเพิกถอนสัญญาในภายหลังได้

๑๕) การจัดทำสัญญาจะต้องจัดทำอย่างน้อยเป็น ๒ ฉบับเสมอ เมื่อคู่สัญญาทุกฝ่ายลงนามและพยานลงนามครบถ้วนแล้ว ให้เก็บไว้ฝ่ายละฉบับทุกครั้งทุกกรณี (ฝ่ายใดจะเก็บต้นฉบับ ฝ่ายใดจะเก็บคู่ฉบับก็ตามที่จะตกลงกัน)

๑๖) หากจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิ่มเติมสัญญา ให้จัดทำเป็นบันทึกแนบท้ายสัญญา อย่างไรก็ตามเสียการทำสัญญาใด ๆ หากต้องการให้เกิดความรัดกุมและชัดเจนยิ่งขึ้น ควรให้นักกฎหมายหรือทนายความดำเนินการจัดทำสัญญาหรือให้คำปรึกษาในการทำสัญญาก็ได้ เพราะบางครั้งทุนทรัพย์ของสัญญา มีมูลค่ามากมาย เช่น เงินกู้ยืม ซื้อขายที่ดินก็ดี หากมีความผิดพลาดขึ้นก็จะนำพาความเสียหายมาให้มากกว่ามูลค่าที่ต้องการประหยัดไว้เสียอีกข้อสำคัญในการทำสัญญาอย่างใด ๆ ก็คือ ความไว้วางใจ อย่าเชื่อใจว่าไม่โกง หรือ จะทำตามวาจาที่พูดแน่นอน เพราะทุกคดีที่ฟ้องร้องมักเกิดจากความเชื่อใจกันทั้งนั้น ซึ่งแม้ข้อสัญญาเขียนไว้อย่างรัดกุม ใช้แบบของทางราชการหรือแบบสัญญามาตรฐานยังมีการต้องฟ้องร้องกันก็มีให้เห็น ดังนั้น ความสุจริตของคู่สัญญาสำคัญกว่าข้อสัญญา แต่หากไม่มีข้อสัญญา อย่าหวังหาความสุจริตในภายหลัง

๒. การทำสัญญากู้ยืมเงิน และสัญญาค้ำประกันเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์

รายละเอียดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ

๑. เมื่อสหกรณ์ได้รับอนุมัติเงินกู้กองทุนพัฒนาสหกรณ์ จะต้องส่งเอกสารขอเบิกรับเงินกู้ให้กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ ประกอบด้วย

๑.๑ หนังสือขอเบิกเงิน

๑.๒ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่มิมีมติขอเบิกเงินกู้ /แต่งตั้งผู้แทนสหกรณ์เพื่อลงนามในหนังสือสัญญากู้ยืมฯ / ให้คณะกรรมการดำเนินการทุกคนและผู้จัดการ (ถ้ามี) ค้ำประกันเงินกู้ และให้จำนองทรัพย์สินต่อกรมฯ เป็นประกันเงินกู้โดยแต่งตั้งผู้แทนสหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับการทำนิติกรรมจำนองต่อกรมฯ

๑.๓ หนังสือสัญญากู้ยืมเงินและหนังสือค้ำประกันเงินกู้ ตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนด รายละเอียดตามภาคผนวก

๑.๔ สำเนาบัญชีเงินฝาก ธ.ก.ส. (อาจเป็นบัญชีเดิมที่สหกรณ์มีอยู่แล้วก็ได้)

๒. การจัดทำหนังสือสัญญากู้เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์

๒.๑ การจัดทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ตามแบบฟอร์มที่กรมฯ กำหนด มี ๓ แบบ ได้แก่

๒.๑.๑ หนังสือสัญญาแบบทั่วไป ใช้สำหรับการกู้ยืมปกติ เป็นทุนหมุนเวียนกำหนดชำระคืนภายใน ๑ ปี รายละเอียดหนังสือสัญญาตามภาคผนวก

๒.๑.๒ หนังสือสัญญาแบบรายงวด กรณีแบบรายงวดสำหรับการให้กู้ยืมระยะยาวมากกว่า ๑ ปี เช่น การกู้ยืมวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในทรัพย์สิน ซึ่งในสัญญาจะกำหนดให้กู้ยืมส่งใช้เป็นงวด ๆ พร้อมระบุต้นจำนวนต้นเงินแต่ละงวดไว้ชัดเจน รายละเอียดหนังสือสัญญาตามภาคผนวก

๒.๑.๓ หนังสือสัญญากรณีภัยธรรมชาติ ใช้สำหรับสหกรณ์ที่กู้ยืมในวัตถุประสงค์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ซึ่ง สัญญานี้จะไม่คิดดอกเบี้ย หรืออัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๐ แต่หากกรณีสหกรณ์ผิดนัดชำระจะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กู้ยืมในอัตราตามชั้นลูกหนี้ รายละเอียดหนังสือสัญญาตามภาคผนวกทั้งนี้ การจัดทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน กพส. จะต้องจัดทำ จำนวน ๒ ฉบับ ต้นฉบับ ๑ ฉบับ เพื่อให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/พื้นที่ ๑,๒ เก็บไว้เป็นหลักฐาน และคู่ฉบับ ๑ ฉบับเพื่อให้สหกรณ์เก็บไว้เป็นหลักฐาน

๒.๒ การจัดทำสัญญาค้ำประกันเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ.๒๕๕๗ ต่อมาได้มีการประกาศใช้ฉบับที่ ๒๑ ประกาศเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งการทำสัญญาค้ำประกัน จะมีผลใช้บังคับได้ ถ้าได้จัดทำขึ้นโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ หนี้ ระหว่างเจ้าหนี้ กับลูกหนี้ เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว ก่อนทำสัญญาค้ำประกันหลักกฎหมายกรณีนี้ ยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง “หนี้ สมบูรณ์” หมายถึง หนี้ที่นั้นเกิดแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ก กู้เงิน ข ข ได้มอบเงินตามจำนวนที่กู้ให้ ก รับไปแล้ว

๒.๒.๒ หนี้ ยังไม่เกิดขึ้นในวันทำสัญญาค้ำประกัน แต่อาจคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตหรือตามเงื่อนไข (ค้ำประกันหนี้ในอนาคต) การค้ำประกันหนี้ ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไขยังสามารถทำได้ เช่นเดียวกับหลักกฎหมายเดิม แต่ในหลักกฎหมายใหม่ สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้ชัดเจน และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบหนี้ หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑ แก้ไขใหม่)

๒.๒.๓ สัญญาค้ำประกันต้องกำหนดให้ชัดเจนใน ๔ เรื่องต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ ของลูกหนี้
- (๒) ลักษณะของมูลหนี้ ที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ
- (๓) จำนวนเงินสูงสุดที่จะให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ
- (๔) ระยะเวลาของการเกิดหนี้ ที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ

ซึ่งหลักกฎหมายเดิมไม่บังคับให้ต้องกำหนดใน ๔ เรื่องนี้ จึงได้มีการกำหนดในสัญญาค้ำประกันว่า “ต้องรับผิดชอบหนี้ ที่ลูกหนี้ มีอยู่ในเวลานี้ หรือจะมีขึ้นในอนาคต” แต่กฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้จะให้ “รับผิดชอบหนี้ ที่เกิดขึ้นในอนาคต” โดยต้องกำหนด ๔ เรื่องดังกล่าวไว้ในสัญญาค้ำประกันให้ชัดเจนด้วย

๓. ข้อตกลงการค้ำประกันเป็นโมฆะ สัญญาค้ำประกันที่กำหนดข้อตกลงไว้ดังต่อไปนี้ เป็น “โมฆะ”

๓.๑ ข้อตกลงที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็น ลูกหนี้ ร่วม (รับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้) (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑/๑ แก้ไขใหม่ฉบับที่ ๒๐) เช่น มาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙ มาตรา ๖๙๐ ยกเว้น กรณีผู้ค้ำประกัน เป็นนิติบุคคลสามารถกำหนดในสัญญาให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมได้ (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒๑)

๓.๒ ข้อตกลงให้ค้ำประกันหนี้ อันมิใช่หนี้ อันสมบูรณ์ (หนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณี ๒.๒.๑)

๓.๓ ข้อตกลงให้ค้ำประกันหนี้ ในอนาคตหรือมีเงื่อนไข โดยสัญญาค้ำประกันไม่ต้องระบุวัตถุประสงค์การก่อหนี้ ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน หรือระยะเวลาการเกิดหนี้

๓.๔ ข้อตกลงที่ทำให้ไม่ต้องระบุหนี้ หรือสัญญาที่จะค้ำประกันไว้ในสัญญาค้ำประกันหรือกำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบแตกต่างไปจากหนี้ หรือสัญญาที่ระบุไว้

๓.๕ ข้อตกลงที่ทำให้ผู้ค้ำประกัน ยกเว้นการใช้ข้อต่อสู้อของลูกหนี้ ที่มีอยู่แก่เจ้าหนี้ และหรือข้อต่อสู้อของผู้ค้ำประกันเอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๔) เช่น อายุความ ลูกหนี้ไม่ได้รับเงินจริงสัญญาปลอม ลายเซ็นปลอม เป็นต้น

๓.๖ ข้อตกลงที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่ต้องบอกกล่าวผู้ค้ำประกัน ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ข้อตกลงที่ให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยพลันเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ข้อตกลงที่ไม่ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าภาระติดพัน ในกรณีไม่มีการบอกกล่าวข้อตกลงที่ไม่ให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมที่ลูกหนี้มีอยู่ หรือข้อตกลงที่ให้เจ้าหนี้เรียกดอกเบี้ยผิดนัดจากผู้ค้ำประกันได้ในระหว่างการชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมที่ลูกหนี้มีอยู่ ยังต้องรับผิดชอบหนี้ ของลูกหนี้ ระบุสิ้นไปแล้ว ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ เช่น เจ้าหนี้ ลูกหนี้ร่วมมือกันให้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้รับผิดชอบหนี้ เป็นต้นการจัดทำหนังสือค้ำประกันเงินกู้ ตามแบบฟอร์มที่กรมฯ กำหนด รายละเอียดตามภาคผนวก ทั้งนี้ จัดทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้ให้จัดทำ จำนวน ๒ ชุด ต้นฉบับ ๑ ชุด และให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด เก็บไว้เป็นหลักฐาน และคู่ฉบับ ๑ ชุด ให้สหกรณ์เก็บไว้เป็นหลักฐาน

หมายเหตุ ในส่วนของสัญญาค้ำประกัน ถ้าได้ผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วจะเวียนแจ้งให้ถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

๓. ข้อเสนอการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน เฉพาะที่แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ (ที่มา : กลุ่มกฎหมาย สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย, ๒๕๕๘)

วัตถุประสงค์ของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยค้ำประกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกันมากขึ้น แยกผู้ค้ำประกันออกจากลูกหนี้ชั้นต้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การทำสัญญาจึงต้องให้ความสำคัญเรื่องนี้ด้วย

๓.๑ การทำสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันจะมีผลใช้บังคับได้ ถ้าได้จัดทำขึ้นโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

๑.) หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้วก่อนทำสัญญาค้ำประกันหลักกฎหมายกรณีนี้ยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง “หนี้สมบูรณ์”๑ หมายถึง หนี้หนี้เกิดแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ก กู้เงิน ข ข ได้มอบเงินตามจำนวนที่กู้ให้ ก รับผิดชอบแล้ว

๒.) หนี้ยังไม่เกิดขึ้นในวันทำสัญญาค้ำประกัน แต่อาจคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตหรือตามเงื่อนไข (ค้ำประกันหนี้ในอนาคต) การค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขยังสามารถทำได้เช่นเดียวกับหลักกฎหมายเดิม แต่ในหลักกฎหมายใหม่ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑)๒ สัญญาค้ำประกันต้องกำหนดให้ชัดเจนใน ๔ เรื่องต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ของลูกหนี้
- (๒) ลักษณะของมูลหนี้ที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ
- (๓) จำนวนเงินสูงสุดที่จะให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ
- (๔) ระยะเวลาของการเกิดหนี้ที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ

ซึ่งหลักกฎหมายเดิมไม่บังคับให้ต้องกำหนดใน ๔ เรื่องนี้ จึงได้มีการกำหนดในสัญญาค้ำประกันว่า “ต้องรับผิดชอบหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ในเวลานี้ หรือจะมีขึ้นในอนาคต” แต่กฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้จะให้ “รับผิดชอบหนี้ที่เกิดขึ้นในอนาคต” ต้องกำหนด ๔ เรื่องดังกล่าวไว้ในสัญญาค้ำประกันให้ชัดเจนด้วย หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขที่กล่าวข้างต้น เป็นหนี้ในกรณีทั่วไป แต่มีหนี้ในอนาคตชนิดหนึ่งเรียกว่า “หนี้เพื่อกิจการเนื่องกันหลายคราวไม่มีเวลาจำกัด” หมายถึง การทำสัญญากู้เงินโดยเปิดวงเงินให้ลูกหนี้เบิกถอนได้ตามความจำเป็น เป็นคราว ๆ โดยไม่จำกัดเวลาสิ้นสุดของสัญญาลักษณะเดียวกับสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคาร สัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคตเช่นนี้ ก็ต้องกำหนดเรื่องเช่นเดียวกับหนี้ในอนาคตกรณีทั่วไป ในเรื่องวัตถุประสงค์ของหนี้ ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน ส่วนระยะเวลาการเกิดหนี้จะกำหนดไว้หรือไม่ก็ได้

หมายเหตุ ลักษณะของมูลหนี้ หรืออีกนัยหนึ่งคือ บ่อเกิดแห่งหนี้ มี ๕ ลักษณะดังนี้

- (๑) หนี้เกิดจากสัญญา
- (๒) หนี้เกิดจากจัดการงานนอกสั่ง
- (๓) หนี้เกิดจากลาภมิควรได้
- (๔) หนี้เกิดจากกระทำละเมิด
- (๕) หนี้เกิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ข้อสังเกต ตามหลักกฎหมายเดิม สัญญาค้ำประกันสามารถทำค้ำประกันกรณีหนี้สมบูรณ์ในข้อ ๑.) และหนี้ในอนาคตในข้อ ๒.) อยู่ในสัญญาฉบับเดียวกันได้สะดวก แต่ถ้าปฏิบัติตามเรื่องหนี้ในอนาคตตามกฎหมายแก้ไขใหม่ ทาเป็นสัญญาฉบับเดียวกันคงไม่สะดวก น่าจะต้องแยกทำสัญญาค้ำประกันหนี้อันสมบูรณ์สัญญาหนึ่ง และค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือมีเงื่อนไขเป็นอีกสัญญาหนึ่ง

๓.) สัญญาค้ำประกันไม่ว่าจะเป็นสัญญาค้ำประกันหนี้สมบูรณ์แล้ว (ข้อ ๑.) หรือหนี้ในอนาคต (ข้อ ๒.) กฎหมายที่แก้ไขใหม่บังคับให้สัญญาค้ำประกันต้องระบุ “หนี้” หรือ “สัญญา” ที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น

หมายเหตุ ระบุหนี้ หมายถึง การระบุถึงผู้เป็นเจ้าของหนี้ – ลูกหนี้ ข้อผูกพันที่ทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้ – ลูกหนี้ และวัตถุประสงค์แห่งหนี้ตามข้อผูกพัน ได้แก่ เงินตามจำนวนที่กู้ ส่วนระบุสัญญา หมายถึงระบุสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้

๔.) สัญญาค้ำประกันหนี้ ที่ไม่ผูกพันลูกหนี้ คือ หนี้อันเกิดแก่สัญญาที่ไม่ผูกพันตัวลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิด หรือเพราะผู้ริ่ความสามารถ ถ้าผู้ค้ำประกันรู้เหตุดังกล่าวในขณะที่ทำสัญญา ซึ่งหนี้ลักษณะนี้อาจเกิดขึ้นน้อยมากในสหกรณ์

๓.๑(๑) ข้อตกลงการค้ำประกันเป็นโมฆะ

สัญญาค้ำประกันที่กำหนดข้อตกลงไว้ดังต่อไปนี้ บรรดาข้อตกลงเหล่านี้เป็น “โมฆะ” ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่ทั้งฉบับที่ ๒๐ และ ฉบับที่ ๒๑

๑.) ข้อตกลงที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม (รับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้) (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑/๑ วรรคหนึ่ง)๓ เช่น การที่ให้ผู้ค้ำประกันสละสิทธิในมาตรา ๖๘๘๔ มาตรา ๖๘๘๕ มาตรา ๖๘๐๖ **ข้อยกเว้น** กรณีผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคล สามารถกำหนดในสัญญาให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมได้ อีกทั้ง เมื่อนิติบุคคล ได้ยินยอมเป็นผู้ค้ำประกันแล้ว ก็จะไม่สามารถอ้างสิทธิในมาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙ และมาตรา ๖๘๐ ได้อีกต่อไป (ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๖๘๑/๑ วรรคสองแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒๑) แต่บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ค้ำประกัน ชอบที่จะอ้างสิทธิในมาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙ และมาตรา ๖๘๐ ได้ตลอดไป

๒.) ข้อตกลงให้ค้ำประกันหนี้อันมิใช่หนี้อันสมบูรณ์ (กรณี ๓.๓.๑ ข้อ ๑.)

๓.) ข้อตกลงให้ค้ำประกันหนี้อันอนาคตหรือมีเงื่อนไข โดยสัญญาค้ำประกันไม่ต้องระบุดัตถุประสงค์การก่อหนี้ ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน หรือระยะเวลาการเกิดหนี้ (กรณี ๓.๓.๑ ข้อ ๒.)

๔.) ข้อตกลงที่ทำให้ไม่ต้องระบุนี้หรือสัญญาที่จะค้ำประกันไว้ในสัญญาค้ำประกันหรือกำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบแตกต่างไปจากนี้หรือสัญญาที่ระบุนี้

๕.) ข้อตกลงที่ทำให้ผู้ค้ำประกันยกเว้นการใช้ข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีอยู่แก่เจ้าหนี้และหรือข้อต่อสู้ของผู้ค้ำประกันเอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๔)๗

๖.) ข้อตกลงที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่ต้องบอกกล่าวผู้ค้ำประกันภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ข้อตกลงที่ให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยพลันเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ข้อตกลงที่ไม่ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าภาระติดพัน ในกรณีไม่มีการบอกกล่าว ข้อตกลงที่ไม่ให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมที่ลูกหนี้มีอยู่ หรือข้อตกลงที่ให้ผู้ค้ำประกันเรียกดอกเบี้ยผิดนัดจากผู้ค้ำประกันได้ ในระหว่างการชำระหนี้ตามเงื่อนไขเดิมที่ลูกหนี้มีอยู่ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๘๕/๑ ฉบับที่ ๒๑)

๗.) ข้อตกลงอันทำให้ผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบ แม้ว่าหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปแล้วไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๘)๘

๘.) ข้อตกลงอันทำให้ผู้ค้ำประกันไม่สามารถบอกเลิกสัญญาค้ำประกันหนี้เพื่อกิจการเนื่องกันหลายคราวที่ลูกหนี้กระทำให้ขึ้นในคราวอนาคต (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๙)๑๐ เช่น สหกรณ์เปิดวงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ลูกหนี้เบิกถอนได้ตามความจำเป็น โดยไม่มีกำหนดเวลา ถ้าลูกหนี้เบิกถอนไปแล้ว ๓๐๐,๐๐๐ บาท คงเหลือวงเงินเบิกได้ในคราวอนาคตได้อีก ๒๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ค้ำประกันมีสิทธิบอกเลิกค้ำประกันหนี้ ๒๐๐,๐๐๐ บาท นั้นได้ แต่ยังคงรับผิดชอบหนี้ ๓๐๐,๐๐๐ บาทอยู่

หมายเหตุ กรณีการค้ำประกันหนี้ตามสัญญาของลูกหนี้คนเดียว แต่มีผู้ค้ำประกันหลายคน

หากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ผู้ค้ำประกันแต่ละคนยังต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับบรรดาผู้ค้ำประกันด้วยกัน

๓.๑(๒) สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้ ต่อผู้ค้ำประกัน กรณีลูกหนี้ ผิดนัด (ตามป.พ.พ.๖๘๖วรรคหนึ่ง วรรคสอง) เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ถือได้ว่าลูกหนี้ผิดนัด สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้ต่อผู้ค้ำประกันเป็นดังนี้

๑.) ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

๒.) ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนหนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้

๓.) ในกรณีเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นเวลา ๖๐ วัน (หนี้ต้นเงิน หนี้ดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ ที่มีอยู่ก่อนกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ยังมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระได้อยู่)

หมายเหตุ ค่าสินไหมทดแทน เช่น เบี้ยปรับ ค่าภาระติดพัน เช่น ค่าทวงหนี้ ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล ฯลฯ

๔.) ถ้าเจ้าหน้าที่ได้บอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันภายในกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วัน ลูกหนี้ผิดนัด และหนังสือบอกกล่าวได้ไปถึงผู้ค้าประกันแล้ว หรือมิได้บอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันภายในเวลา ๖๐ วันเมื่อพ้นกำหนดเวลา ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้ว เจ้าหน้าที่ยอมใช้สิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ แทนลูกหนี้ได้

๓.๑(๓) สิทธิและหน้าที่ของผู้ค้าประกันต่อเจ้าหน้าที่ กรณีลูกหนี้ ผิดนัด (ตาม ป.พ.พ. ๖๘๖ วรรคสาม วรรคสี่ แก้ไขใหม่)

๑.) เมื่อหนี้ของลูกหนี้ถึงกำหนดชำระ ผู้ค้าประกันจะใช้สิทธิชำระหนี้แก่เจ้าหน้าที่โดย มิต้องมีหนังสือบอกกล่าวจากเจ้าหน้าที่ก่อนก็ได้

๒.) ไม่ว่าจะชำระหนี้แทนของผู้ค้าประกันเกิดจากการเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ หรือ ชำระโดยไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าว ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมด หรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและ วิธีการของลูกหนี้ ซึ่งมีอยู่กับเจ้าหน้าที่ก่อนลูกหนี้ผิดนัด เฉพาะในส่วนที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบก็ได้

๓.) เมื่อผู้ค้าประกันประสงค์จะชำระหนี้ตามข้อ ๔.๒ แล้ว ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่รับชำระหนี้ผู้ ค้าประกันพ้นความรับผิดชอบในหนี้รายนั้นทั้งหมด (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๒ วรรคสอง)๑๒

๔.) ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการชำระหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งมีกับเจ้าหน้าที่ ก่อนลูกหนี้ผิดนัด ระหว่างการชำระหนี้กรณีนี้ เจ้าหน้าที่จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มจากผู้ค้าประกันเพราะลูกหนี้ผิดนัด ไม่ได้

๕.) เมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามข้อ ๔.๒ แล้ว ผู้ค้าประกันมีสิทธิไล่ เบี้ยเอาคืนลูกหนี้ หรือเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหน้าที่บังคับเอาแก่ลูกหนี้ได้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๓)

๓.๑(๔) สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ต่อผู้ค้าประกัน กรณีมีข้อตกลงลดหนี้ ให้ลูกหนี้(ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๑ แก้ไขใหม่ฉบับที่ ๒๑)๑๔

๑.) ภายในอายุของสัญญาหนี้ หากเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ ได้มีข้อตกลงลดหนี้ ไม่ว่าจะ เป็นการลดจำนวนหนี้ การลดจำนวนดอกเบี้ย การลดค่าสินไหมทดแทน หรือการลดค่าภาระติดพันอันเป็น อุปกรณ์แห่งหนี้ ถือว่าเป็นการตกลงลดหนี้ทั้งสิ้น ซึ่งการตกลงลดหนี้ ก็สามารถทำได้หลายกรณีแต่ไม่ว่าจะทำ ด้วยกรณีใดก็ตาม หากเจ้าหน้าที่ต้องการให้ผู้ค้าประกัน ร่วมชำระหนี้ตามที่ได้ลดหนี้กันนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องมี หนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกัน ได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทำ ข้อตกลงกับลูกหนี้ ในการนี้ หากมีการชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วทั้งหมด ผู้ค้าประกันก็จะหลุดพ้นจากความรับผิด (เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิตามสัญญาผู้ค้าประกันอีกไม่ได้) การชำระหนี้ทั้งหมดอาจทำได้ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ลดนั้นแล้ว

(๒) ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ลดไม่ครบถ้วน แต่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ส่วนที่เหลือ

(๓) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ลด แต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ตามที่ลดแล้ว

(๔) หากมีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ การชำระหนี้ของผู้ค้าประกัน ตาม ๕.๒ หรือ ๕.๓ ผู้ค้าประกัน มีสิทธิที่จะชำระหนี้ได้แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลา ชำระหนี้ตามที่ลดไปแล้ว ทั้งนี้ จะต้องไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ตามข้อตกลงที่ลดหนี้

(๕) หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกัน ได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลด จำนวนหนี้กับลูกหนี้ เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาการชำระหนี้ตามที่ได้ลดหนี้ ผู้ค้าประกันมีสิทธิที่จะชำระหนี้ได้ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบถึงข้อตกลงนั้น

๒.) ภายหลังจากอายุของสัญญาหนี้ (ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว) หากเจ้าหนี้และลูกหนี้ ได้มีข้อตกลงลดหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการลดจำนวนหนี้ การลดจำนวนดอกเบี้ย การลดค่าสินไหมทดแทน หรือการ ลดค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ หากเจ้าหนี้ต้องการให้ผู้ค้ำประกัน ร่วมชำระหนี้ตามที่ได้ลดหนี้กันนั้น เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกัน ได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทำข้อตกลงกับลูกหนี้ ในการนี้ หากมีการชำระหนี้ตามที่ลดแล้วทั้งหมด ผู้ค้ำประกันก็จะหลุดพ้น จากความรับผิดเช่นเดียวกับกรณี ๕.๑ หากในข้อตกลงลดหนี้ มีการกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ตามที่ได้ ลดหนี้เกิดขึ้น การกำหนดระยะเวลาชำระหนี้เช่นนั้น ไม่ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ตาม มาตรา ๗๐๑๑๕ กล่าวคือไม่จำเป็นต้องให้ผู้ค้ำประกันมายินยอมด้วย อีกทั้ง ผู้ค้ำประกัน จะกล่าวอ้างด้วยอาศัย เหตุเรื่องผ่อนเวลาการชำระหนี้ตามมาตรา ๗๐๐ เพื่อให้ตนหลุดพ้นจากการค้ำประกันมิได้ ผู้ค้ำประกันยังต้อง รับผิดในสัญญาค้ำประกันเช่นเดิม อนึ่ง หากข้อตกลงลดหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ มีผลทำให้ผู้ค้ำประกัน มีภาระเพิ่มมากขึ้นจากการที่ได้ตกลงลดหนี้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อตกลงนั้นจะตกเป็นโมฆะทันที (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๑ วรรคสอง) เช่น ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท จึงได้ทำข้อตกลง ลดหนี้เหลือ ๔๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อมีการชำระหนี้ตามที่ลดจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาทแล้ว สามารถที่จะไปเรียก เก็บกับผู้ค้ำประกันได้อีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท กรณีเช่นนี้ จึงเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ค้ำประกันเกินกว่าจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ตามที่ได้ตกลงลดหนี้กันไว้

หมายเหตุ ข้อตกลงลดหนี้ ยังไม่ทำให้สัญญาหนี้ระงับ (เว้นแต่จะเป็นการทำสัญญาใหม่แปลงหนี้ใหม่ ฯลฯ) สิ่งเหล่านี้จะไม่อยู่ภายใต้มาตรา ๖๕๑) จนกว่าจะมีการชำระหนี้ตามที่ลดหนี้กันแล้ว แต่ด้วยการลดหนี้เป็น คุณแก่ผู้ค้ำประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้จะแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้หรือไม่ก็ได้ หากเจ้าหนี้ไม่แจ้งให้ผู้ค้ำ ประกันทราบ สิทธิการชำระตามที่ลดของผู้ค้ำประกันก็จะไม่เกิดขึ้น ในการนี้หากลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ลดและ ตามระยะเวลาที่เจ้าหนี้กำหนด ผู้ค้ำประกันก็หลุดพ้นจากการค้ำประกัน แต่หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ลด ผู้ค้ำประกันก็ต้องรับผิดตามสัญญาค้ำประกันเช่นเดิมหากเจ้าหนี้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ ผู้ค้ำประกันก็จะเกิดสิทธิในการชำระหนี้ตามที่ลด หากไม่ชำระหนี้ตามที่ลด ผู้ค้ำประกันก็ต้องรับผิดตามสัญญา ค้ำประกันเช่นเดิม อันมิได้เป็นการเพิ่มภาระในการค้ำประกันแต่ประการใด

๓.๑(๕) สิทธิและหน้าที่ผู้ค้ำประกัน กรณีเจ้าหนี้ ผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๐๐ แก้ไขใหม่) ตามกฎหมายเดิม เจ้าหนี้ผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ได้ โดยผู้ค้ำประกันสามารถ ทำ ข้อตกลงยินยอมให้ผ่อนเวลาไว้ล่วงหน้า แต่กฎหมายที่แก้ไข เจ้าหนี้จะผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ได้ต้องเป็นไปดังนี้

๑.) หน้าที่ค้ำประกันนั้นต้องเป็นหนี้ที่มีเวลากำหนดชำระแน่นอน และเจ้าหนี้นยอมผ่อน เวลาให้ลูกหนี้

๒) ถ้าเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ และผู้ค้ำประกันตกลงด้วยขณะให้ลูกหนี้นยอม ผ่อนเวลาผู้ค้ำประกันไม่หลุดพ้นความรับผิดแก่ลูกหนี้ได้ ข้อตกลงเช่นนี้นำมาใช้บังคับไม่ได้

๓.๑(๖) เวลาและการบังคับใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดเวลาและการบังคับใช้ไว้ ดังนี้

๑.) เวลาบังคับใช้เมื่อพ้น ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ บังคับใช้คือ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๒.) เมื่อบังคับใช้แล้วไม่กระทบกับสัญญาค้ำประกันที่ทำขึ้นก่อนวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘๑๗ เว้นแต่เป็นกรณี ๓.๓.๑(๖) ข้อ ๓.)

๓.) สัญญาค้ำประกันที่ทำไว้ก่อนวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แต่ต้องถูกบังคับใช้ ตามกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีดังนี้

(๑) ถ้าลูกหนี้ผิดนัด นับแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป สิทธิ และหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ แก้ไขใหม่๑๘

(๒) ถ้าเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้น ไปอันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่ค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็น อุปกรณ์แห่งหนี้ นั้น ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกำหนด กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดเวลาและการ บังคับใช้ไว้ ดังนี้ เวลาบังคับใช้นับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ บังคับใช้คือ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๔.) เมื่อบังคับใช้แล้วข้อตกลงใดที่ได้ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้ จนถึงวันก่อนวันที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกัน๒๐

๕.) การกระทำใดๆ ของเจ้าหนี้ อันเป็นผลลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกันตาม มาตรา ๖๘๑ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้ จนถึงวันก่อน วันที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับ ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ ค้ำประกันทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าว ภายใน ๖๐ วันนับแต่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกันที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๒ การทำสัญญาจำนอง

๓.๒.๑ (๑) ผู้จำนอง หมายถึง ผู้เอาทรัพย์สินของตนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือ สสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ จำนองเป็นประกันหนี้กับเจ้าหนี้ โดยผู้จำนองมีด้วยกัน ๓ ลักษณะ คือ

๑.) ผู้จำนอง ที่เอาทรัพย์สินประกันหนี้ตนเอง เช่น ก กู้เงิน ข ก จำนองที่ดินของตน เป็นประกัน

๒.) ผู้จำนอง ที่เอาทรัพย์สินประกันหนี้บุคคลอื่น เช่น ก กู้เงิน ข ค จำนองที่ดินของตน ประกันหนี้ของ ก

๓.) ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งมีจำนอง เช่น ก กู้เงิน ข ค จำนองที่ดินของตนประกันหนี้ ของ ก ต่อมา ค มอบที่ดินให้แก่ ง ง คือผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งมีจำนอง

๓.๓.๒(๒) บทบัญญัติเรื่องค้ำประกันนำมาใช้กับการจำนองโดยอนุโลม (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๗ แก้ไขใหม่) ใช้เฉพาะผู้จำนอง ซึ่งจำนองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ คนอื่น (๓.๓.๒(๑) ข้อ ๒) เท่านั้น ที่จะได้รับสิทธินำบทบัญญัติว่าด้วยค้ำประกันมาใช้โดยอนุโลม และเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

๑.) เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลลดจำนวนหนี้ ที่มีจำนองเป็นประกัน รวมทั้ง ดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๘๑ แก้ไข เพิ่มเติมฉบับที่ ๒๑)๒๓ ภายในอายุของสัญญาหนี้ หากเจ้าหนี้และลูกหนี้ ได้มีข้อตกลงลดหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการ ลดจำนวนหนี้ การลดจำนวนดอกเบี้ย การลดค่าสินไหมทดแทน หรือการลดค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่ง หนี้ ถือว่าเป็นการตกลงลดหนี้ทั้งสิ้น ซึ่งการตกลงลดหนี้ ก็สามารถทำได้หลายกรณี แต่ไม่ว่าจะทำด้วยกรณีใดก็ ตามหากเจ้าหนี้ต้องการให้ผู้จำนอง ร่วมชำระหนี้ตามที่ได้ลดหนี้กันนั้น เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนอง ได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทำข้อตกลงกับลูกหนี้ ในการนี้ หากมีการชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วทั้งหมด ผู้จำนองก็จะหลุดพ้นจากความรับผิด (เจ้าหนี้จะใช้สิทธิตามสัญญา จำนองอีกไม่ได้) การชำระหนี้ทั้งหมดอาจทำได้ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ลดหนี้แล้ว

(๒) ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ลดไม่ครบถ้วน แต่ผู้จำนองชำระหนี้ส่วนที่เหลือ

(๓) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ลด แต่ผู้จำนองได้ชำระหนี้ตามที่ลดแล้ว

(๔) หากมีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนองได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับ

ลูกหนี้ การชำระหนี้ของผู้จำนอง ตาม ๒ หรือ ๓ ผู้จำนองมีสิทธิที่จะชำระหนี้ได้แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ลดไปแล้ว ทั้งนี้ จะต้องไม่เกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ตามข้อตกลงที่ลดหนี้

(๕) หากปรากฏว่าเจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนองได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาการชำระหนี้ตามที่ลดหนี้ ผู้จำนองมีสิทธิที่จะชำระหนี้ได้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนองทราบถึงข้อตกลงนั้นหากเป็นกรณีข้อตกลงลดหนี้เกิดขึ้นภายหลังอายุของสัญญาหนี้ (ลูกหนี้ ผิดนัดชำระหนี้ แล้ว) หากเจ้าหนี้ต้องการให้ผู้จำนองร่วมชำระหนี้ตามที่ลดหนี้กันนั้น เจ้าหนี้จะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนอง ได้ทราบถึงข้อตกลงที่ได้ลดจำนวนหนี้กับลูกหนี้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้ทำข้อตกลงกับลูกหนี้ ในกรณี หากมีการชำระหนี้ตามที่ลดแล้วทั้งหมด ผู้จำนองก็จะหลุดพ้นจากความรับผิดเช่นเดียวกับกรณีข้างต้น หากในข้อตกลงลดหนี้มีการกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ตามที่ลดหนี้เกิดขึ้น การกำหนดระยะเวลาชำระหนี้เช่นนั้น ไม่ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ตามมาตรา ๗๐๐๒๔ กล่าวคือไม่จำเป็นต้องให้ผู้จำนองมายินยอมด้วย อีกทั้งผู้จำนอง จะกล่าวอ้างด้วยอาศัยเหตุเรื่องผ่อนเวลาการชำระหนี้ตามมาตรา ๗๐๐ เพื่อให้ตนหลุดพ้นจากการจำนองมิได้ ยังต้องรับผิดในสัญญาจำนองเช่นเดิม อนึ่ง หากข้อตกลงลดหนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ มีผลทำให้ผู้จำนองมีภาระเพิ่มมากขึ้นจากการที่ได้ตกลงลดหนี้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อตกลงนั้นจะตกเป็นโมฆะทันที (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๑วรรคสอง) เช่น ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท จึงได้ทำข้อตกลงลดหนี้เหลือ ๔๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อมีการชำระหนี้ตามที่ลดจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาทแล้ว สามารถที่จะไปบังคับจำนองได้อีก ๑๐๐,๐๐๐ บาทกรณีเช่นนี้ จึงเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้จำนองเกินกว่าจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ตามที่ได้ตกลงลดหนี้กันไว้ **หมายเหตุ** ข้อตกลงลดหนี้ ยังไม่ทำให้สัญญาหนี้ระงับ จนกว่าจะมีการชำระหนี้ตามที่ลดหนี้กันแล้ว แต่ด้วยการลดหนี้เป็นคุณแก่ผู้จำนอง ดังนั้น เจ้าหนี้จะแจ้งให้ผู้จำนองทราบถึงการลดหนี้หรือไม่ก็ได้หากเจ้าหนี้ไม่แจ้งให้ผู้จำนองทราบ สิทธิการชำระตามที่ลดของผู้จำนองก็จะไม่เกิดขึ้น ในกรณี หากลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ลดและตามระยะเวลาที่เจ้าหนี้กำหนด ผู้จำนองก็หลุดพ้นจากการสัญญาจำนอง แต่หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ลด ผู้จำนองก็ต้องรับผิดตามสัญญาจำนองเช่นเดิม หากเจ้าหนี้แจ้งให้ผู้จำนองทราบถึงการลดหนี้ผู้จำนองก็จะเกิดสิทธิในการชำระหนี้ตามที่ลด หากไม่ชำระหนี้ตามที่ลด ผู้จำนองก็ต้องรับผิดตามสัญญาจำนองเช่นเดิม อันมิได้เป็นการเพิ่มภาระในการจำนองแต่ประการใด

๒.) ถ้าเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ เป็นเหตุให้ผู้จำนองไม่สามารถรับช่วงสิทธิทั้งหมดหรือบางส่วนไม่ว่าสิทธินั้นจะเกิดจากการค้ำประกัน การจำนองของบุคคลอื่น การจำนำ และบุริมสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้ ผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ต้องเสียหาย (ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๖๙๗)๒๕ เช่น ก กู้เงิน ข ๕๐,๐๐๐ บาท ค จำนองที่ดินเป็นประกัน ขณะเดียวกันให้ ง ค้ำประกันด้วย ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อมา ข ยอมปลดการค้ำประกันให้ ง เช่นนี้ ข จะบังคับเอาทรัพย์สินจำนองของ ค ได้เพียง ๔๐,๐๐๐ บาท

๓.) จำนองประกันหนี้ที่มีเวลากำหนดต้องชำระแน่นอน และเจ้าหนี้ ยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ โดยผู้จำนองมิได้ตกลงด้วยกับการผ่อนเวลานั้น ผู้จำนองย่อมหลุดพ้นจากการบังคับ (ตามป.พ.พ. มาตรา ๗๐๐ แก้ไขใหม่)๒๖ เช่น เจ้าหนี้มีกำหนดชำระวันที่ ๕ มกราคม ก เจ้าหนี้ตกลงผ่อนเวลาให้ ข ชำระหนี้เป็นวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ โดย ค ผู้จำนองมิได้ตกลงด้วย ค หลุดพ้นการบังคับ

๔.) เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ผู้จำนองขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ แต่เจ้าหนี้ไม่รับชำระ (เจ้าหนี้ผิดนัด) ผู้จำนองย่อมหลุดพ้นการบังคับ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๐๑)๒๗

๓.๓.๒ (๓) บังคับจำนอง การบังคับจำนอง อาจทำได้ ๓ วิธี คือ

๑.) ผู้รับจำนอง (เจ้าหนี้) ฟ้องศาลขอให้บังคับเอาทรัพย์สินจำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้

๒.) ผู้รับจำนองฟ้องศาล เพื่อบังคับเอาทรัพย์สินจำนองหลุด (คือบังคับเอาทรัพย์สินจำนองโอนมาเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้รับจำนอง โดยไม่มีการขายทอดตลาด)

๓.) ผู้จำนองมีหนังสือถึงผู้รับจำนองเอาทรัพย์สินจำนองขายทอดตลาด นำเงินมาชำระหนี้โดยไม่ฟ้องศาลบังคับ

๓.๓.๒(๔) วิธีการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการฟ้องบังคับจำนอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๘ แก้ไขใหม่)

(๑) ผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวลูกหนี้ให้ชำระหนี้ก่อน ภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าว

(๒) ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ตามที่บอกกล่าว

๒.) กรณีทรัพย์สินจำนองเป็นของบุคคลอื่น (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๘ วรรคสอง แก้ไขใหม่)

(๑) นอกจากผู้รับจำนองจะต้องมีหนังสือบอกกล่าวลูกหนี้ให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวแล้ว ผู้รับจำนองยังต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ส่งหนังสือแจ้งลูกหนี้ด้วย

(๒) ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ตามที่ผู้รับจำนองมีหนังสือบอกกล่าวถ้าผู้รับจำนองไม่มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนด ๑๕ วัน ผู้จำนองหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นนับแต่พ้นกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน

๓.) กรณีทรัพย์สินจำนองเป็นของผู้รับโอน (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๕ แก้ไขใหม่)

(๑) เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

(๒) ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๖๐ วันก่อน จึงจะบังคับจำนองได้

(๓) ผู้รับโอนไม่ไถ่ถอนจำนองภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันบอกกล่าว (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๗ แก้ไขใหม่)๓๐ ไขใหม่)๓๑

๑) ผู้รับจำนองมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันบอกกล่าวแล้ว (กรณีทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้)

๒) ผู้รับจำนองมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันรับหนังสือ และได้มีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้จำนองทราบแล้ว ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันส่งหนังสือบอกกล่าวลูกหนี้ (กรณีทรัพย์สินจำนองของบุคคลอื่น)เมื่อผู้รับจำนอง ได้ดำเนินการตามแต่กรณีข้างต้นแล้ว ปรากฏว่า

๓) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่บอกกล่าวและ

๔) ทรัพย์สินจำนองนั้น ไม่มีการจำนองเจ้าหนี้รายอื่น หรือจดทะเบียนบุริมสิทธิใด ๆ ไว้และ

๕) ลูกหนี้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลา ๕ ปีและ

๖) ผู้รับจ้างต้องแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาล ว่าราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ

หมายเหตุ การเอาทรัพย์สินจำนองหลุดใช้ได้กับกรณีทรัพย์สินจำนองของลูกหนี้ และกรณีทรัพย์สินจำนองของบุคคลอื่นเท่านั้น ไม่สามารถใช้กับกรณีผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งมีจำนองได้

๓.๓.๒(๖) วิธีการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข การขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองโดยไม่ฟ้องศาลบังคับ
(ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๙/๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขใหม่)๓๒

- ๑.) ภายหลังจากหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว
- ๒.) ทรัพย์สินจำนองนั้นไม่มีจำนองกับรายอื่น หรือไม่มีจดทะเบียนบุริมสิทธิใด ๆ
- ๓.) ผู้จำนองแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจ้าง เพื่อให้ผู้รับจ้างดำเนินการให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล
- ๔.) หนังสือแจ้งของผู้จำนองถือว่าเป็นหนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาด
- ๕.) ผู้รับจ้างต้องดำเนินการขายทอดตลาดภายในเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

๓.๓.๒(๗) สิทธิหน้าที่ของผู้รับจ้างและผู้จำนองภายหลังการขายทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ฟ้องต่อศาล (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๙/๑ วรรคสอง แก้ไขใหม่)

- ๑.) ถ้าผู้รับจ้างไม่ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายใน ๑ ปี นับแต่วันรับหนังสือแจ้งจากผู้จำนอง ผู้จำนองพ้นความรับผิดชอบและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งนี้ บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลัง ๑ ปี ดังกล่าว
- ๒.) เมื่อผู้รับจ้างขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้วได้เงินสุทธิเท่าใด ผู้รับจ้างต้องจัดสรรชำระหนี้และหนี้อุปสรรคให้เสร็จสิ้น
- ๓.) เมื่อจัดสรรชำระหนี้ และหนี้อุปสรรคเสร็จสิ้นและมีเงินเหลือ ต้องส่งคืนแก่ผู้จำนองหรือบุคคลผู้ควรได้รับเงินนั้น แต่ถ้าขายทอดตลาดได้เงินไม่พอชำระหนี้สิทธิของผู้จำนองเป็นดังนี้
 - (๑) ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนหนี้ที่ขาด (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๓)๓๓
 - (๒) ผู้จำนองไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด กรณีผู้จำนองจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันลูกหนี้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๗/๑ แก้ไขใหม่)๓๔
- ๔.) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองตามคำสั่งศาล หรือผู้รับจ้างขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองตามหนังสือยินยอมของผู้จำนอง มีผลให้สัญญาจำนองระงับสิ้นไป (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๔ แก้ไขใหม่)

๓.๓.๒(๘) ข้อตกลงเกี่ยวกับการจำนองเป็นโมฆะ

- ๑.) ข้อตกลงอันมีผลให้ผู้จำนอง จำนองทรัพย์สินของตนประกันหนี้บุคคลอื่น(ลูกหนี้) ต้องชำระหนี้เกินกว่าราคาขายทรัพย์สินในเวลาศาลสั่งบังคับจำนอง หรือเอาทรัพย์สินจำนองหลุด(ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขใหม่)

๒.) ข้อตกลงอันมีผลให้ผู้จ้างรองรับผิดอย่างผู้ค้าประกัน (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๗/๑ วรรคสอง แก้ไขใหม่) ซ้อยกเว้น กรณีนิติบุคคลเป็นลูกหนี้ และบุคคลที่มีอำนาจในการจัดการแทนนิติบุคคลตามกฎหมาย ได้นำทรัพย์สินของตนมาจำนองเพื่อประกันหนี้ของนิติบุคคลนั้น บุคคลที่นำเช่นนั้นสามารถที่จะมาเป็นบุคคลค้าประกันได้อีก โดยทำสัญญาค้าประกันไว้ต่างหากตัวอย่างเช่น กรณีที่สหกรณ์ ได้กู้ยืมเงิน และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์คนใดคนหนึ่งได้นำทรัพย์สินของตนมาจำนองเป็นประกันหนี้ของสหกรณ์ คณะกรรมการฯ ผู้นั้น ก็ยังสามารถมาเป็นผู้ค้าประกันในหนี้จำนวนเดียวกันนี้ได้อีก

๓.) ข้อตกลงเกี่ยวกับการจำนองที่แตกต่างไปจากกฎหมายในเรื่อง๓๖

(๑) การบังคับจำนอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๘)

(๒) การเอาทรัพย์สินจำนองหลุด (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๙)

(๓) การบังคับจำนองผู้รับโอนทรัพย์สินที่จำนอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๕)

๓.๓.๒(๙) การบังคับใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้าประกัน ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดเวลาและการบังคับใช้ไว้ ดังนี้

๑.) กฎหมายว่าด้วยจำนองในส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๒.) เมื่อบังคับใช้แล้วไม่กระทบต่อสัญญาจำนองที่ทำขึ้นก่อนวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้ ให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

(๑) กรณีการจำนองที่ต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยค้าประกันมาใช้โดยอนุโลม ๓๘ได้แก่ เรื่องการลดหนี้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๑) เรื่องเจ้าหนี้กระทำการเป็นเหตุให้ผู้จำนอง ไม่อาจรับช่วง สิทธิทั้งหมดหรือบางส่วน (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๙๗) เรื่องการผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ (ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๗๐๐) และเรื่องเจ้าหนี้ไม่รับชำระหนี้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา๗๐๑)

(๒) กรณีการบอกกล่าว๓๙ ก่อนฟ้องศาลบังคับจำนองลูกหนี้ หรือผู้จำนอง ประกันหนี้บุคคลอื่น (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒๘) หรือผู้รับโอนทรัพย์สินที่จำนอง (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๕)

(๓) กรณีผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองต้องการไถ่ถอนจำนองเมื่อมีการบอกกล่าวบังคับจำนอง๔๐ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๓๗) กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้าประกัน ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดเวลาและการบังคับใช้ไว้ ดังนี้

๓.) เวลาบังคับใช้นับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศ วันที่๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ บังคับใช้คือ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๔.) เมื่อบังคับใช้แล้วข้อตกลงใดที่ได้ทำขึ้นระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้ จนถึงวันก่อนวันที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกัน๔๑

๕.) การกระทำใด ๆ ของเจ้าหนี้ อันเป็นผลลดจำนวนหนี้ที่มีการจำนอง ตามมาตรา ๗๒๗ ประกอบมาตรา ๖๙๑ ระหว่างวันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้จนถึงวันก่อนวันที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้าประกัน ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้จำนองทราบถึงการลดหนี้ดังกล่าว ภายใน ๖๐ วันนับแต่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับ